

Tanterv

GIMNÁZIUM

MAGYAR NYELV
mint második nyelv

Tanterv

Gimnázium

MAGYAR NYELV mint második nyelv

Kétnyelvű (szlovén–magyar) gimnázium

KÖTELEZŐ TANTÁRGY, ÉRETTSÉGI (490 ÓRA)

Tanterv

MAGYAR NYELV mint második nyelv

Gimnázium; Kétnyelvű (szlovén–magyar) gimnázium
Kötelező tantárgy, érettségi (490 óra)

Tantárgyi bizottság:

Pisnjak Mária, SZK Oktatási Intézete, elnök
Balaško Valika, 1. Sz. Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva, tag
dr. **Forgács Anna**, Magyarország, tag
Horvat Laura, Kétnyelvű Középiskola, Lendva, tag
László Hermina, Kétnyelvű Középiskola, Lendva, tag
Slavinec Tot Marija, Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola, tag
Szekeres Zdravec Ilona, Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola, tag
Toplak Alenka, Dobronaki Kétnyelvű Általános Iskola, tag
Vida Törnar Judit, 1. Sz. Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva, tag

A tantervet írták:

Pisnjak Mária, SZK Oktatási Intézete
Horvat Laura, Kétnyelvű Középiskola
László Hermina, Kétnyelvű Középiskola
dr. **Forgács Anna**, Magyarország

A korszerűsítéskor a tantárgyi bizottság az SZK Közoktatási Szaktanácsa 2000. április 20-i 35. ülésén jóváhagyott tantervből indult ki, figyelembe vette a tanárok és más szakemberek véleményét és tanácsait, a korszerű tantervkészítési és tantárgypedagógiai trendeket.

A tantervet bírálták:

dr. **Oszkó Beatrix**, MTA Nyelvtudományi Intézete
dr. **Hegedűs Rita**, ELTE, Budapest – Humboldt Egyetem, Berlin

Kiadta: SZK Oktatási és Sportminisztériuma, SZK Oktatási Intézete

A minisztérium részéről: dr. **Milan Zver**

Az intézet részéről: mag. **Gregor Mohorčič**

Szerkesztette: **Nataša Purkat**

A magyar szöveget lektorálta: dr. **Forgács Anna**

URL: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/T_MAGYAR_NYELV_mint_masodik_nyelv_Gimnazium.pdf.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

371.214.1:811.511.141

TANTERV. Magyar nyelv mint második nyelv [Elektronski vir] : gimnázium : kétnyelvű (szlovén–magyar) gimnázium, kötelező tantárgy, érettségi (490 óra) / a tantervet írták Pisnjak Mária ... [et al.]. - Ljubljana : SZK Oktatási és Sportminisztériuma : SZK Oktatási Intézete, 2008

Naèin dostopa (URL): http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/programi/2008/Gimnazije/T_MAGYAR_NYELV_mint_masodik_nyelv_Gimnazium.pdf

ISBN 978-961-234-729-1 (SZK Oktatási Intézete)

1. Pisnjak, Mária
239672576

A tantervet az SZK Közoktatási Szaktanácsa 2008. február 14-i 110. ülésén hagyta jóvá.

Tartalom

---

1 A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA	5
2 A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJAI ÉS A KULCSKOMPETENCIÁK	6
2.1 A tantárgy általános céljai	6
2.2 A kulcskompetenciák	6
2.3 Kereszttantervi témák	9
3 FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS TARTALMAK	11
3.1 Célok	11
3.1.1 Kommunikációs szándékok és fogalomkörök	11
3.1.2 Fejlesztési célok	12
3.1.2.1 A beszédértési készség fejlesztése	12
3.1.2.2 Az olvasásértési készség fejlesztése	13
3.1.2.3 A beszédkészség fejlesztése	13
3.1.2.4 Az íráskészség fejlesztése	14
3.1.2.5 Nyelvi-nyelvtani ismeretek és készségek bővítése és fejlesztése	14
3.1.2.6 Irodalmi nevelés	19
3.2.2 Témakörök	20
4 VÁRT TELJESÍTMÉNY	22
4.1 Általános szintleírás	22
4.2 Az egyes készségterületek szintleírásai	23
5 TANTÁRGYKÖZI KAPCSOLATOK	26
6 MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ	27
6.1 A beszédértési készség fejlesztése	27
6.2 Az olvasásértési készség fejlesztése	28
6.3 A beszédkészség fejlesztése	30
6.4 Az íráskészség fejlesztése	32
6.5 A nyelvi kompetenciák fejlesztése	32
6.6 Irodalmi nevelés	33
7 A TELJESÍTMÉNY ÉRTÉKELÉSE	34

1 A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A magyar nyelvnek a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén különleges státusza van. A magyar anyanyelvű diákoknak ez az ún. első nyelve, a szlovén, illetve más anyanyelvű diákoknak pedig az ún. második nyelve. A nem magyar anyanyelvű diákok ugyanis nemcsak az iskolában, a tanítás folyamatában ismerkednek vele, hanem mindennapi életük szerves része a magyar kisebbség nyelvével, kultúrájával, magyar nyelvű médiájával való érintkezés. Magyarország közelsége, egyre vonzóbbá válása kereskedelmi, gazdasági és turisztikai vonatkozásban is indokolja e nyelv tanulását. A két ország egyidejű EU-csatlakozása következtében a továbbtanulás és munkavállalás szempontjából is fontos a régió nyelveinek ismerete.

Mivel a Muravidék vegyes nemzetiségű területén a szlovén mellett a magyar is hivatalos nyelv, bizonyos munkahelyek betöltésének feltétele is a magyar nyelv ismerete.

A tantárgy keretében elsősorban kommunikáció központú nyelvoktatás folyik, emellett a diákok betekintést nyernek a magyar irodalomba, kultúrába és történelembe. A tantárgy céljainak megvalósítása a kompetenciafejlesztésen alapszik.

A tantárgy célja, hogy a IV. évfolyam végére a diákok eljussanak a B2+ szintre.

2 A TANTÁRGY ÁLTALÁNOS CÉLJAI ÉS A KULCSKOMPETENCIÁK

2.1 A tantárgy általános céljai

---

1. A diákok pozitív viszonyt alakítanak ki az őshonos magyar nemzetiség nyelve és kultúrája iránt.
2. A diákok erős középszinten elsajátítják a magyar nyelvet.
3. A diákok elsajátítják a társas-társadalmi tevékenységekhez, elsősorban a mindennapi élethez, a magyar nyelven folyó tanuláshoz, majd munkavégzéshez szükséges nyelvi kommunikációs képességet, a kulturált nyelvi magatartást.
4. A diákok fejlesztik együttműködési készségüket, nyelvtanulási stratégiájukat.
5. A diákok magyar irodalmi művekkel ismerkednek, betekintést nyernek a magyar kultúrába és művelődéstörténetbe.

2.2 A kulcskompetenciák

A tantárgy alapja részben az anyanyelvi, részben az idegen nyelvi kommunikáció kulcskompetencia.

1. Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelven folytatott kommunikáció a gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezésének és értelmezésének képessége szóban és írásban (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség). Az egyén számára lehetővé teszi, hogy a helyes és választékos nyelvhasználat révén bekapcsolódjék a társadalmi és kulturális életbe, az oktatásba és képzésbe, a munka világába, a családi életbe és a szabadidős tevékenységekbe.

- A diákok fejlesztik szókincsüket, bővítik funkcionális nyelvtani ismereteiket, összevetik ezeket az anyanyelvükre és a tanult nyelvekre vonatkozó ismeretekkel; megismerik és alkalmazzák a verbális kapcsolattartás főbb típusait, az irodalmi és nem irodalmi stílusok körét, a különféle nyelvi stílusok és regiszterek főbb sajátosságait.
- A diákoknak rendelkezniük kell azzal a képességgel, hogy első nyelvükön mind szóban, mind írásban kommunikálni tudjanak különféle kommunikációs helyzetekben, hogy meg tudjanak különböztetni és fel tudjanak használni különféle típusú szövegeket, információkat tudjanak keresni, gyűjteni és feldolgozni, segédeszközöket alkalmazni, szóbeli és írásbeli érveiket tudják a helyzetnek megfelelő módon, meggyőzően megfogalmazni és kifejezni.

- Ki kell alakítaniuk a kritikus és építő jellegű párbeszédre való hajlamot, valamint a másokkal fennálló kapcsolat iránti érdeklődést.

2. Idegen (második) nyelvi kommunikáció

Az idegen (második) nyelvi kommunikáció nagyjából megegyezik az anyanyelven folytatott kommunikáció elemeivel: a fogalmak, gondolatok, érzések és vélemények megértésének, kifejezésének és értelmezésének szóban és írásban, a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül (oktatás, munka, családi élet, szabadidő), az egyén szükségleteinek megfelelően.

A diákok:

- elsajátítják a célnyelv szókincsét, a funkcionális nyelvtani ismereteket, valamint a szóbeli interakciók főbb típusait, a nyelvi stílusokat,
- fejlesztik a közvetítés és az interkulturális megértés készségét, a magyar és idegen nyelvi szókincsüket és funkcionális nyelvi ismereteiket összevetik anyanyelvükkel, tudatosítják a hasonlóságokat és különbségeket,
- összehasonlítják a többi célnyelvi társadalmi hagyományokat a magyar társadalmi hagyományokkal,
- pozitív viszonyt alakítanak ki más nyelvekkel, tisztelik a kulturális sokféleséget, nyitottá válnak az interkulturális kommunikációra.

3. A matematikai és természettudományi kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége a mindennapok problémáinak megoldása érdekében.

A diákok:

- fejlesztik a logikus és térbeli gondolkodást, valamint az ilyen jellegű megjelenítést (pl. szerkezetek),
- természettudományos témájú szövegek olvasásával jobban megértik a természeti világot, a tudományos elméleteket, a technológia társadalmi előnyeit, korlátait és kockázatait,
- a funkcionális nyelvtani ismeretek elsajátításakor és a helyesírási készségek fejlesztésekor elmélyítik a számokra és mértékekre vonatkozó ismereteiket,
- fejlesztik a kritikus értékelés és kíváncsiság képességét, különösen a tudományos és technológiai fejlődés tekintetében az önmagukkal, családjukkal, közösségükkel és a globális problémákkal kapcsolatban.

3. Digitális kompetencia

A digitális kompetencia magában foglalja az információs társadalmi technológiák (IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a szabadidő és a kommunikáció terén.

A diákok:

- a számítógép segítségével információkat (vissza)keresnek, értékelnek, tárolnak, előállítanak, bemutatnak és cserélnek,
- használják a főbb számítógépes alkalmazásokat, például a szövegszerkesztést, adattáblázatokat, adatbázisokat, információtárolást és -kezelést,
- fejlesztik az információ hitelességének és megbízhatóságának felismerési képességét, ismerik és tisztelgetben tartják a használathoz tartozó jogi és etikai elveket,
- nyitottá válnak kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban való részvételre.

4. A tanulás elsajátítása

A tanulás elsajátítása az a képesség, amellyel az egyén a tanulásra törekszik és azzal foglalkozik, megszervezi saját tanulását, beleértve az idővel és információval való hatékony gazdálkodást is, mind az egyéni, mind a csoportos tanulás során.

A diákok:

- megismerik és elsajátítják a tantárgy speciális tanulási stratégiáit, felismerik saját erős és gyenge pontjaikat,
- fejlesztik a tanúláshoz szükséges alapvető készségeket: az írást, az olvasást, az IST készségeket,
- fejlesztik koncentráció- és tervezőkészségüket, önértékelésüket, erősítik önbizalmukat,
- gyakorolják a csoportban való munkát és az együttműködést,
- fokozzák tudásvágyukat, a már tanult ismereteket különböző iskolai és élethelyzetekben alkalmazzák.

5. Szociális és állampolgári kompetencia

Magukban foglalják a személyi, személyközi és interkulturális kompetenciákat, és meghatározzák a viselkedés minden olyan formáját, amely arra teszi képessé az egyént, hogy hatékony és építő módon vegyen részt a társadalmi és szakmai életben.

A diákok:

- ismerik és betartják a (nyelvi) viselkedési szabályokat, törekednek az általánosan elfogadott (nyelvi) magatartás kialakítására,
- gyakorolják az építő jellegű kommunikációt különféle környezetekben, a toleráns magatartást, a különféle nézőpontok kifejezését és megértését,
- gyakorolják a hatékony együttműködést másokkal, és érdeklődést mutatnak a helyi és szélesebb közösséget érintő problémák megoldásában,
- fejlesztik a tárgyalókészséget és az együttérzési képességet,
- szereplések során megtanulják kezelni a stresszt, és erősítik önbizalmukat,
- művészi és nem művészi szövegek olvasása során tudatosítják a nemek, népek, nyelvek közti egyenlőséget,

- a tárgyalt szövegek kapcsán bővítik ismereteiket aktuális eseményekről, valamint a magyar, az európai és a világtörténelem fő eseményeiről,
- fejlesztik felelősségtudatukat.

6. Kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia az egyén azon képességére utal, hogy elképzeléseit meg tudja valósítani. Idetartozik a kreativitás, az innováció és a kockázatvállalás, valamint annak képessége, hogy az egyén célkitűzései érdekében terveket készít és visz véghez.

A diákok:

- különböző tanulási technikák alkalmazásával fejlesztik tervezési, szervezési, vezetési, valamint együttműködési képességeket,
- fejlesztik kommunikációs, elemző- és értékelőképességüket,
- fejlesztik kezdeményezőkézségüket, a kitartó feladatvégzés képességét,
- fejlesztik erős és gyenge pontjaik felismerésének képességét.

7. Kulturális tudatosság és kifejezőkézség

A kompetencia magában foglalja a különböző művészeti ágakban és különböző kifejezési formákban megjelenő erkölcsi tartalmak és esztétikai értékek befogadását.

A diákok:

- megismerik a helyi, a nemzeti és az európai kulturális örökség értékeit,
- megértik a régió kulturális és nyelvi sokféleségét, igényt tartanak annak megőrzésére,
- kialakítják a művek és előadások tiszteletének és élvezetének képességét,
- képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően különböző művészeti ágak, ill. kifejezési formák révén élnek az önkifejezés lehetőségével, egyben fejlesztik kreativitásukat,
- pozitív viszonyt alakítanak ki a kulturális sokféleség iránt,
- különböző ízlésítételeket ismernek meg,
- a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén finomítják esztétikai befogadóképességüket.

2.3 Kereszttantervi témák

---

1. Hon- és népismeret

A magyar nyelv tanulása során a diákok összevetik a saját közvetlen környezetükben gyűjtött élettapasztalatokat azokkal az információkkal, amelyeket a magyar nyelvű szövegek feldolgozása során ismertek meg. Ez többek között hozzájárul ahhoz, hogy a diákok jobban megélik saját szűkebb (kétnyelvű) és tágabb (szlovén) környezetük identitását. Megtanulnak magyarul információt adni hazájukról, Magyarországról, valamint szűkebb hazájukról, a nemzetiségileg

vegyesen lakott Muravidékről, azok földrajzi és történelmi nevezetességeiről, szokásairól. Be tudják mutatni a két nép különböző szokásait, kultúráját stb.

A felnőtté válás folyamatában tudatosítani kell a diákokban: természetes dolog, hogy egy adott országban az államalkotó nép mellett más nemzetiségek és népcsoportok is élnek. Ezzel erősíteni kell a nyitottságot, a más népek és nemzetiségek kulturális értékeinek befogadását, elfogadását és tiszteletét.

2. Európai azonosságtudat

A diákokat a különböző kultúrák, különböző nemzetiségek elfogadására, a másság tiszteletére neveljük. A magyar nyelv tanulása – pl. irodalmi szövegek olvasásával – azon európai országokra is mélyebb rálátást nyit, amelyekben magyar kisebbség él (Ausztria, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia, Horvátország). Autentikus szövegek segítségével a diákok megismerkednek a nyelvterület földrajzi, társadalmi és gazdasági jellemzőivel, történelmi és kulturális nevezetességeivel. A diákokat ösztönözni kell a magyar anyanyelvű és magyarul beszélő európai fiatalokkal való kapcsolatfelvételre és -tartásra.

3. Lelki egészség

A második nyelvet oktató tanár úgy járulhat hozzá a diákok lelki egészségéhez, hogy figyelembe veszi, a diákok sokszor nem képesek magyarul kifejezni azt, amit valójában mondani szeretnének. Arra szoktassuk a diákokat, hogy akkor is közöljék gondolataikat, ha nem tudják hibátlanul megfogalmazni őket.

A lelki egészség alapvető eleme a más emberek, életmódok és szokások iránti nyitottság, a tolerancia, a tapintat és az empátia is. Ezeket tantárgyunk keretében eredményesen lehet fejleszteni.

3 FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS TARTALMAK

3.1 Célok

3.1.1 Kommunikációs szándékok és fogalomkörök

Az alábbiakban felsorolt kommunikációs szándékokat és fogalomköröket mind a négy készségterületen fejlesztjük.

Társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs szándékok

Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs szándékok

Infomációcseréhez kapcsolódó kommunikációs szándékok

A diákok:

- tudnak:
  - köszönni, elköszönni, megszólítani, bemutatkozni,
  - érdeklődni valami iránt, érdeklődésre reagálni,
  - engedélyt kérni és arra reagálni,
  - megköszönni és köszönetre reagálni,
  - bocsánatot kérni és arra reagálni,
  - gratulálni, jókívánságot kifejezni és arra reagálni;
- ki tudnak fejezni:
  - örömet,
  - csodálkozást,
  - bánatot,
  - sajnálkozást;
- ki tudnak fejezni:
  - véleményt, és tudnak más véleményére reagálni,
  - egyetértést és egyet nem értést,
  - tetszést és nemtetszést,
  - kívánságot, szükségességet, lehetőséget;
- megneveznek és leírnak dolgokat,
- elbeszélnek eseményeket, személyeket jellemeznek,
- információt kérnek és adnak,
- igenlő vagy nemleges választ adnak;

A partner cselekvését
befolyásoló kommunikációs
szándékok

- kifejeznek kérést, tiltást, felszólítást,
- segítséget kérnek, és segítségkérésre reagálnak,
- javaslatot tesznek, és javaslatra reagálnak,
- meghívást fejeznek ki, és arra reagálnak;

Interakcióban jellemző
kommunikációs szándékok

- visszakérdeznek,
- ismétlést kérnek,
- kifejezik nem értésüket,
- megkérnek pl. hangosabb vagy lassúbb beszédre.

Fogalomkörök:

- cselekvés, törtézés, létezés kifejezése
- birtoklás kifejezése
- térbeli és időbeli viszonyok
- mennyiségi és minőségi viszonyok
- modalitás
- esetviszonyok
- logikai viszonyok
- szövegösszetartó eszközök

3.1.2 Fejlesztési célok

3.1.2.1 A beszédértési készség fejlesztése

A diákok

- a tanórai interakcióban fejlesztik beszédértési készségüket,
- fokozatosan igényesebb monologikus köznapi, közéleti és publicisztikai szövegeket (pl. beszámoló, tájékoztató, ismertető, *nyilvános közlemény*, reklámszöveg, tévé- és rádióműsor, tudósítás, ismeretterjesztő szöveg), valamint beszédgyakorlatokat hallgatnak meg;
- mindennapi beszédhelyzetben elhangzó beszélgetéseket, fokozatosan elvontabb témájú párbeszédű szövegeket, párbeszédű publicisztikai szövegtípusokat (interjú) hallgatnak meg;
- megértik a hallott szövegek lényegét, kikeresik belőlük az utasításnak megfelelő vagy számukra fontos adatokat;
- különbséget tesznek a stílusrétegek között (társalgási, hivatalos stb), érzékelik a regiszter sajátosságait;
- megoldják a hallott szöveggel kapcsolatos szóbeli és írásbeli feladatokat (információkérés, összefoglalás, lényeg meglátása, kép és szöveg összekapcsolása, a beszédhelyzet körülményeinek megállapítása, ismeretlen szavak jelentésének megkeresése szótár segítségével);

- művészi szövegeket (vers, színházi előadás, film, regény- és elbeszélésrészlet) hallgatnak/ néznek meg, felfogják azok lényegét, üzenetét;
- fejlesztik a kritikus, logikus gondolkodás, a következtetés és értelmezés készségét.

3.1.2.2 Az olvasásértési készség fejlesztése

A diákok

- ismeretlen nyelvi elemeket is tartalmazó egyszerűbb (magánlevél, reklám, étlap, *menetrend*, ismertető, időjárás-jelentés, tájékoztatás, útbaigazítás) és igényesebb köznap, közéleti és publicisztikai szövegeket (hirdetés, reklám, használati utasítás, álláshirdetés, pályázat, újságcikk, interjú, riport, ismeretterjesztő szöveg) olvasnak;
- tudnak a szövegben tájékozódni, kikeresik és megértik a lényeges információkat;
- megoldják az olvasott szöveggel kapcsolatos szóbeli és írásbeli feladatokat (információkérés, összefoglalás, lényeg meglátása, kép és szöveg összekapcsolása, a beszédhelyzet körülményeinek megállapítása, ismeretlen szavak jelentésének megkeresése szótár segítségével);
- művészi szövegeket (vers, regény(részlet), elbeszélés, drámarészlet) olvasnak, megértik azok lényegét, jelentését, megállapítják a témát, helyet és az időt, jellemzik a szereplőket;
- az irodalmi művek olvasásával fejlesztik a kritikus, logikus gondolkodás, a következtetés és értelmezés képességét;
- iskolai és házi olvasás során fejlesztik az értő olvasás és az érthető (jó intonációjú, jó ritmussú) és értelmes felolvasás készségét;
- házi olvasmányként feldolgoznak:

I. OSZTÁLY	II. OSZTÁLY	III. OSZTÁLY	IV. OSZTÁLY
<ul style="list-style-type: none"> • legalább két novellát, ill. elbeszélést, 	<ul style="list-style-type: none"> • legalább két novellát, ill. elbeszélést, két verset, egy regényrészletet és néhány nem művészi szöveget, 	<ul style="list-style-type: none"> • legalább két novellát, ill. elbeszélést, két verset, néhány nem művészi szöveget és egy regényrészletet, 	<ul style="list-style-type: none"> • néhány elbeszélést, verset, legalább egy kisregényt, ill. a kijelölt érettségi témakör szövegeit.

3.1.2.3 A beszédkészség fejlesztése

A diákok

- spontán módon és értelmesen bekapcsolódnak mindennapi és elvontabb témájú beszélgetésbe, ilyeneket kezdeményeznek, befejeznek, megfelelően alkalmazva a nyelvi illemszabályokat;
- világosan kifejezik kommunikációs szándékaikat (pl. bemutatkozás, megköszönés, telefonbeszélgetés, vásárlás, útbaigazítás),
- részt vesznek irányított szituációs beszélgetésben, szerepjátékban;

- elbeszélnek eseményeket, leírnak helyet, tárgyat (I–II. osztály); *terméket, munkafolyamatot, személyt* jellemeznek (III–IV. osztály);
- megfelelő előkészítés után összefoglalót, beszámolót, kiselőadást tartanak megadott témakörben;
- elmesélik irodalmi művek tartalmát; jellemzik a szereplőket, *értékelik magatartásukat*, megadott szempontok szerint értelmezik az olvasott műveket (I–IV. osztály);
- megtanulnak és érthetően, megfelelő hangsúllyal, intonációval elmondanak néhány verset;
- rövidebb szlovén nyelvű szöveget értelmeznek magyarul;
- ismertetik véleményüket, értékelnek, indokolnak és cáfolnak, vitában való részvétellel fejlesztik vitakészségüket;
- elsajátítják a helyesejtés és nyelvhelyesség követelményeit, megfelelő hangsúllyal és hanglejtéssel beszélnek.

3.1.2.4 Az íráskészség fejlesztése

A diákok

- fokozatosan igényesebb köznapi, közéleti és hivatalos szövegeket (elbeszélés, leírás, jellemzés; képeslap, magán- és hivatalos levél, *napló*, pályázat, kérvény, önéletrajz, *meghatalmazás*, igazolás, meghívó, hirdetés) írnak;
- elsajátítják és alkalmazzák a szövegszerkesztés követelményeit, a műfajnak megfelelő stílusjegyeket, megfelelően kifejezik kommunikációs szándékukat;
- nyomtatványokat, adatlapokat töltenek ki;
- írásban szövegértési, helyesírási, nyelvi és egyéb feladatokat oldanak meg;
- leírják olvasott irodalmi művek tartalmát, jellemzést készítenek, megadott szempontok szerint beszámolnak (házi) olvasmányokról; olvasott szövegről megadott szempontok alapján iskolai irodalmi dolgozatot írnak (III–IV. osztály);
- kifejtik saját véleményüket, érvelnek, cáfolnak, indokolnak;
- ismerik és alkalmazzák a szerkesztés szabályait, biztonsággal használják az összetett mondat szerkezeteket, ügyelnek a szöveg kohéziójára;
- birtokolják a megfelelő szóhasználat, stílus és regiszter használatát;
- tudnak ismeretlen szlovén szöveget magyar nyelvre fordítani,
- használják az egynyelvű és kétnyelvű szótárakat,
- fejlesztik helyesírási és nyelvhelyességi készségüket.

3.1.2.5 Nyelvi-nyelvtani ismeretek és készségek bővítése és fejlesztése

A diákoktól nem a felsorolt elvek és szabályok megtanulását és visszamondását várjuk, hanem a szövegfeldolgozás és -alkotás során való alkalmazását. Ebből kifolyólag a grammatikai szabályokat nem fejből, elméletieskedve kell megtanulni, hanem azokat mindig valamilyen szövegkörnyezetben, kommunikációs helyzetben kell megismerni, gyakorolni és alkalmazni.

A diákok az alábbi nyelvi szinteken szereznek ismereteket és fejlesztik készségeiket:

1. Hangtan

- megkülönböztetik a hosszú és rövid magán- és mássalhangzókat,
- alkalmazzák a magán- és mássalhangzótörvényeket (hangrend, illeszkedés; hasonulás, összeolvadás),
- megfelelően hangsúlyozzák a szavakat és szó szerkezeteket,
- megfelelő hanglejtéssel beszélnek.

2. Alaktan

- Az ige
  - cselekvést, történést, állapotot, létezést fejeznek ki különböző időben és módban,
  - *megfelelően ragozzák az iktelen és az ikes igéket,*
  - felismerik a változó és változatlan ige töveket, megfelelően ragozzák a rendhagyó igéket is (-s, -sz, -z, -t végű ige ragozása kijelentő és felszólító módban),
  - megfelelően használják az alanyi és a tárgyas ragozást, beleértve a *-lak/-lek* személyrag használatát is,
  - felismerik és megfelelően használják a cselekvő, műveltető, visszaható és ható igéket, valamint ilyeneket képeznek,
  - főnévből és melléknévből igéket képeznek.
- A főnév
  - megneveznek élőlényeket, élettelen tárgyakat vagy gondolati, elvont dolgokat egyes és többes számban,
  - megfelelően használják a birtokos személyjeleket, az *-i* birtoktöbbsesítő jelet és az *-é* birtokjelet,
  - megfelelően ellátják a főneveket esetragokkal és névutókkal,
  - főnévből, melléknévből, igéből főneveket képeznek,
  - alkalmazzák a köznevekre és tulajdonnevekre vonatkozó helyesírási szabályokat.
- A melléknév
  - megnevezik személyek, tárgyak, dolgok tulajdonságát/természetét, szokását, valamivel való ellátottságát, valahova tartozását, valamilyen helyzetét, mértékét egyes és többes számban,
  - mellékneveket fokoznak,
  - főnévből, melléknévből és igéből melléknevet képeznek,
  - megfelelően ellátják a mellékneveket ragokkal (*-an, -en; -ul, -ül*),
  - alkalmazzák a melléknevekre vonatkozó helyesírási tudnivalókat (*-ú, -ű; -bb*).
- A számnév
  - megjelölik főnévvel megnevezett személyek, dolgok, fogalmak számát, mennyiségét (tőszámnév, törtszámnév) vagy sorban elfoglalt helyzetét (sorszámnév),

- ismerik és használják a határozott és határozatlan számneveket,
  - megfelelően ellátják a számneveket toldalékokkal (-s, -an/-en, -án/én, -szor/szer/ször, -kor, -ban/-ben, -tól/-től, -ig),
  - alkalmazzák a számnevekre vonatkozó helyesírási tudnivalókat (a tőszámnevek írása, dátum).
- A névmások
    - ismerik és megfelelően használják a különböző fajtájú névmásokat (személyes, visszaható, kölcsönös, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan, általános),
    - megfelelően használják a személyes névmás különböző határozóragos alakjait,
    - megfelelően helyettesítenek főneveket, mellékneveket és számneveket névmással.
- Az igenevek
    - ismerik a fajtáit, azok átmeneti jellegét,
    - főnévi, melléknévi és határozói igeneveket képeznek,
    - megfelelően ragozzák a főnévi igenevet,
    - megfelelően alkalmazzák őket mondatban és különböző transzformációkban.
- Határozószók
    - ismerik és használják a gyakori hely-, idő- és módhatározószókat.
- Névelők
    - megkülönböztetik a határozott és a határozatlan névelő funkcióját.
- Névutók
    - ismerik és megfelelően alkalmazzák a gyakori névutókat, tudják, hogy a névutó az előtte álló névszóval együtt hely-, idő-, ok-, cél- és részeshatározót fejezhet ki,
    - ismerik és használják a névutók irányhármasságát,
    - megfelelően használják a gyakoribb névutók birtokos személyragos alakjait.
- Kötőszók
    - ismerik és használják a gyakori mellé- és alárendelő kötőszavakat,
    - megkülönböztetik funkciójukat az egyszerű és összetett mondatban, valamint a szövegben.
- Igekötők
    - tudják, hogy az igekötő módosítja, illetve megváltoztatja az igék jelentését,
    - képesek kiválasztani a jelentésnek megfelelő igekötőket,
    - alkalmazzák az igekötős igékre vonatkozó helyesírási tudnivalókat.
- Segédigék
    - a *volna* segédige segítségével megfelelően kifejezik a feltételes módú múlt idejű igealakokat, a *fog* segédige segítségével pedig a kijelentő módú jövő idejű igealakokat,
    - ismerik a segédigék funkcióját a főnévi igenevek ragozásában (tud, akar, szeret, szabad, illik, kell, lehet + -ni).

- Módosítószók
  - ismerik és megfelelően használják a módosítószókat (*nem, bizony, -e*).

3. Jelentéstan

- megkülönböztetik a szó denotatív, szintaktikai és lexikológiai jelentését,
- szócsaládokat képeznek, szóképzéssel és szóösszetétellel új szavakat alkotnak,
- megállapítják szavak egy vagy több jelentését, azonos alakúságát, rokon és ellentétes értelműségét, ismernek, keresnek, alkalmaznak ilyen szavakat,
- értik és alkalmazzák a gyakoribb állandósult szókapcsolatokat.

4. Mondattan

- Mondatrészek
  - ismerik a mondatrészeket (alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző), tudnak a mondatrészekre kérdezni, tömondatot bővítményekkel kibővíteni.
- Az alany és az állítmány
  - tudják, hogy az alany és az állítmány a főmondatrészek,
  - alkalmazzák az egyeztetés szabályait,
  - mondatalkotáskor megfelelően kiegészítik bővítményekkel az alanyt és az állítmányt,
  - kifejeznek határozott, határozatlan és általános alanyt,
  - az állítmányt kifejezik igével, névszóval, valamint névszóval és igével.
- A tárgy
  - tudják, hogy a tárgy olyan bővítmény, amely kifejezi, hogy a cselekvés mire irányul, illetve a cselekvés eredményeképpen mi jön létre,
  - megfelelően kérdeznek a tárgyra az alaptag segítségével,
  - tudják, hogyan befolyásolja a tárgy az igei állítmány ragozását, és ezt alkalmazzák is.
- A határozók
  - tudják, hogy a határozók a cselekvés, történés, létezés valamilyen körülményét (helyét, idejét, mód stb.) nevezik meg,
  - ismerik és megfelelően alkalmazzák a határozók irányhármasságát,
  - megfelelő ragokkal látják el a határozók szerepét betöltő névszókat: helyhatározóragok (*-ból, -ből; -ban, -ben; -ba, -be; -ról, -ről; -n, -on, -en, -ön; -ra, -re; -tól, -től; -nál, -nél; -hoz, -hez, -hez; -ig*); időhatározó-*ragok (-kor; -tól, -től, -ig/-t, -ra, -re, -nta, -nte -nként)*, módhatározóragok, állapothatározó-*ragok (-an, -en, -ul, -ül, -ként)*, fok- és mértékhatározó-*ragok (-on, -en)*, eszköz- és társhatározóragok (*-val, -vel*), célhatározórag (*-ért*), részes-*határozó-ragok (-nak, -nek)*, hasonlítóhatározó-*rag (-nál, -nél)*,
  - *tudják, hogy egyes ragoknak több funkciójuk is lehet,*
  - megfelelő névutóval látják el a határozók szerepét betöltő névszókat,
  - megfelelő vonzattal látják el a leggyakoribb vonzatos igéket és névszókat.

- A jelzők
  - tudják, hogy a jelző az alaptag minőségére, mennyiségére, birtokosára utal, vagy értelmezi az alaptagban kifejtetteket,
  - tudnak a jelzőre kérdezni az alaptag segítségével,
  - tudják, hogy a jelző a jelzős szerkezetben nem vesz fel toldalékokat.

- A mellé- és alárendelő szószerkezetek
  - szószerkezeteket alkotnak,
  - felismerik a szószerkezetek részei közötti viszonyt,
  - szószerkezeteket mondattá alakítanak és fordítva.

- Az egyszerű mondat
  - ismerik a mondatok típusait a modalitás, szerkezet és logikai minőség szerint,
  - megfelelő szórendet követnek a mondatalkotásban (segédigés szerkezetek, igekötős igék),
  - egyszerű mondatokat alkotnak, kibővítenek, átalakítanak.

- Az összetett mondat
  - mellérendelt (kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó) és alárendelt (alanyi, tárgyi hely- és időhatározói, módféle és állapotféle határozói, eszköz- és társhatározói, minőség- és mennyiségjelzői, birtokos jelzői mellékmondatok, *sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok*) összetett mondatokat alkotnak, kiegészítenek és átalakítanak,
  - megfelelő utalószavakat és kötőszavakat alkalmaznak a mondatalkotásban,
  - egyszerűből összetett, összetettből egyszerű mondatot alkotnak.

5. Szövegtan

- megismerik a szövegszerkesztés követelményeit, a szövegszerűség jellemzőit (megszerkesztettség, teljesség, lezárttság),
- ismerik a szöveg mikro- (bekezdés) és makroszerkezetét (cím, tételmondat, bevezetés, tárgyalás, befejezés), ismereteiket megfelelően alkalmazzák a szövegalkotásban,
- felismerik és alkalmazzák a szövegösszefüggés hordozóit (cím, téma, ismétlések, szinonimák, logikai eljárások, vissza- és előreutalások – névmások, kötőszók, *határozószók, toldalékok és a határozott névelő*).

Szövegtípusok:

- jellemzés, leírás, elbeszélő fogalmazás, értekezés, iskolai irodalmi esszé;
- magán- és hivatalos levél, képeslap, beszámoló, napló;
- meghívó, igazolás, értesítés, bizonylat, *meghatalmazás*;
- kérvény, önéletrajz, pályázat;
- hír, tudósítás, riport, interjú, beszélgetés, reklám, (apró-, állás-)hirdetés;
- ismertető, (idegenforgalmi) tájékoztató;
- időjárás-jelentés, időjárás-előrejelzés;
- útbaigazítás, prospektus, *menetrend*.

6. Helyesírás és nyelvhelyesség

- tudják, hogy a magyar helyesírásban a kiejtés, a szóelemzés, a hagyomány és az egyszerűsítés elve érvényesül,
- ismerik a különírás és az egybeírás szabályait (a szóösszetételek egyszerűbb esetei),
- alkalmazzák a kis és nagy kezdőbetűkre vonatkozó szabályokat (kis kezdőbetűk: ünnepek, rendezvények, népek; nagy kezdőbetűk: a földrajzi nevek (település, hegy, folyó, tenger, ország, utca), az intézménynevek, a márkanevek, a címek),
- ismerik és alkalmazzák az elválasztás egyszerűbb eseteit,
- helyesen alkalmazzák az írásjeleket (a mondatrészek közötti írásjelek gyakoribb esetei (és, vagy, de, mert...), az egyszerű mondatot záró írásjelek, az összetett mondatok írásjelhasználata),
- elsajátítják a számok és a keltezés írására vonatkozó szabályokat.

3.1.2.6 Irodalmi nevelés

A szépirodalmi alkotások olvasásával a diákok irodalmi és általános műveltségre tesznek szert, fejlesztik kifejező- és elemzőképességüket, a kritikai gondolkodást, a véleménykifejtést, illetve önálló olvasóvá nevelődnek. A fokozatosan egyre igényesebb szövegekkel való ismerkedés során fejlesztik kreativitásukat is, alakítják értékrendjüket, formálják személyiségüket és énképüket.

A szövegválasztáskor figyelembe vesszük a diákok életkorának és nyelvtudásának, valamint érdeklődési körének való megfelelést, a szöveg, illetve üzenetének időszerűségét is.

Az első két osztályban az irodalmi művek olvasása élményközpontú legyen, a harmadik osztálytól – az érettségi vizsgára való eredményes felkészülés érdekében – azonban magasabb taxonómiai szintű feladatokat is végezzenek a diákok az irodalmi szövegek tárgyalása során. Ilyenek például a témameghatározás, a mű elhelyezése korban, illetve a szerző életművében, az elbeszélésmód, a jellemek felismerése és értékelése, értékrendek felismerése, az üzenet felismerése, elvonatkoztatás, véleménykifejtés, állásfoglalás.

Az irodalmi művek kapcsán a befogadás mellett a kifejezőképességet is fejlesztjük. Az első két osztályban játékos, szórakoztató jellegű feladatokkal fokozzuk az olvasási kedvet, ilyenek például: »hiányzó« szövegrészek pótlása a diákok fantáziájára építve, a szöveg »átírása« (más befejezés, más helyszín, más szereplők), dramatizálás, drámajáték. A harmadik osztálytól az előző bekezdésben említett műveletekre építve fejlesztik kifejezőképességüket.

Ajánlott irodalmi alkotások:

- versek:
  - *Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert..., Egy gondolat bánt engemet, Szeptember végén, Nemzeti dal, Füstbe ment terv*

- *Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa, Távolból*
  - *Kölcsey Ferenc: Himnusz*
  - *Ady Endre: Lédával a bálban, Őrizem a szemed*
  - *József Attila: Tiszta szívvel*
  - *Varró Dániel-versek*
- elbeszélések, ill. novellák:
    - a Nem csak novellák c. kötet (Hungarolingua-sorozat, Debreceni Nyári Egyetem) novellái (pl. *Szakonyi Károly: Pesti nyár, A természet lágy ölén, Turkálunk, Temesi Ferenc: A szónok*)
    - *Kosztolányi Dezső: A kulcs, Fürdés, Esti Kornél (kilencedik fejezet)*
    - *Déry Tibor: Szerelem*
    - *Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása*
    - *Móricz Zsigmond: A hét krajcár*
    - *Csáth Géza: Apa és fiú; A kis Emma*
    - *Füst Milán: Azok a gonosz gyerekek; Nun*
    - *Mándy Iván: Vera-novellák*
    - *Gyurkovics Tibor: A sánta hölgy; A tanár úr notesza; Hegedű az osztályban; A gyerek; Egy fiú a hősesében*
    - *Spiró György: Perspektíva*
    - *Szabó Magda: Angyal*
- kisregények:
    - *Déry Tibor: Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról*
- regények, illetve regényrészletek, valamint regények röviden:
    - *Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (Hungarolingua)*
    - *Örkény István: Tóték (Hungarolingua)*
    - *Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk*
    - *Sarkadi Imre: Gyáva*
    - *Nagy Katalin: Intőkönyvem története*
    - *Dániel Anna: Hiányzik Szecső*

3.2.2 Témakörök

Az alábbi témakörök tárgyalása során a kommunikációs szándékokat és fogalomköröket fejlesztjük mind a négy készségterületen. A diákok a felsorolt témakörökben mozogva gazdagítják és elmélyítik nyelvi ismereteiket, szókincsüket, majd azokat alkalmazzák a közlésfolyamatban.

- **Bemutakozás** (név, születési adatok, életkor, cím, nemzetiség, foglalkozás, munkahely, külső és belső tulajdonságok, érdeklődési kör)
- **A család** (a család és a családtagok bemutatása, a nemzedékek közötti viszony, családi ünnepek, rokoni kapcsolatok)

- **Lakóhelyünk** (az otthon és a szülőföld, az otthon bemutatása, lakás, ház, *lakáskultúra*)
- **Tanulás** (iskolatípusok, tantárgyak, tanulási szokások, stratégiák, *élethosszig tartó tanulás*, a diákok élete, tanár-diák viszony, iskolai rendezvények, tevékenységek)
- **Emberi kapcsolatok** (barátság, szerelem, férfi és nő kapcsolata, szokások)
- **Ügyintézés** (az orvosnál, a postán, a bankban, *a rendőrségen*, egyéb szolgáltatások)
- **Időjárás** (idő, *éghajlat*, naptár, napszak, óra, évszakok, hónapok, események, növény- és állatvilág)
- **Vásárlás** (vásárlási szokások, árucikkek, az üzletek fajtái, bevásárlóközpontok, fizetési módok, pénz, hitelkártyák, reklám)
- **Öltözködés** (divat, trend, márka, *utcai viselet, alkalmi viselet*)
- **Étkezés** (ételek, italok, vendéglátás, teríték, ünnepi menü, étteremben, étlap, receptek, egészséges táplálkozás)
- **Ünnepek** (családi, egyházi, nemzeti ünnepek, az ünnepek jelentősége)
- **Szabadidő, szórakozás** (a szabadidő tervezése, szervezése, szabadidős tevékenységek, hobbi, olvasás, kirándulás, mozi, színház, rádió, tévé)
- **Sport** (sport és rekreáció, testedzés, sportversenyek, olimpiai játékok)
- **Egészséges életmód** (közérzet, a test, a testrészek, testápolás, betegség, sérülés, szenvedélybetegségek, dohányzás, alkoholfogyasztás, drogok, a mozgás, a táplálkozás fontossága)
- **Életminőség** (az ember és az őt körülvevő világ, *jótekonyság*, idősek gondozása)
- **Földrajzi jellemzők** (Európa, Magyarország, Szlovénia földrajzi jellemzői, városok, műemlékek, nevezetességek)
- **Közlekedés** (utazás, közlekedési eszközök, forgalmi jelek, autózás, menetrend, menetjegy)
- **Utazás** (szünidő, az utazás megtervezése, turizmus, bevásárlóturizmus, városok, nyaralás, üdülőhelyek, vendéglátás, vendégszeretet, nevezetességek)
- **Környezetünk** (környezetszennyezés, környezetvédelem, globális felmelegedés, az egyén felelőssége, *akciók*)
- **Társadalom, életünk Európában, állampolgári kultúra**, (emberi jogok, szabadság, demokrácia, európaiság, EU, EP, *a parlamentáris rendszer*, választás, állampolgári jogok és kötelességek)
- **Tudomány, technika** (a tudomány és technika fejlődése, magyar tudósok, *könyvnyomtatás, sajtó*)
- **Kultúra, művészet** (az ember és az alkotás, színháztörténet, filmművészet, irodalom, zeneművészet, magyar művészek)
- **A munka világa, pályaorientáció** (pályaválasztás, munkavállalás, gazdaság, szociális viszonyok)
- **Művelődéstörténet** (jelentős európai és magyar történelmi események, európai nevezetességek)
- **Ember és nyelv** (a beszéd és a nyelv, a magyar nyelv eredete, szerepe, anyanyelv, idegen nyelv, környezetnyelv, második nyelv, többség, kisebbség, kisebbségi jogok)

4 VÁRT TELJESÍTMÉNY

A tantárgy általános iskolai, valamint középiskolai óraszámát tekintve a negyedik osztály végén várható teljesítmény megfelel a Közös Európai Referenciakeret B2+ szintjének. Ez egy erős középszint, ahol a hangsúly az érvelésen, a hatékony társasági beszélgetésen és a nyelvi tudatosságon van. A társalgási kompetencia meglehetősen magas foka a beszélgetés kezelésében mutatkozik meg: a beszélő nemcsak visszajelzést ad, hanem továbbviszi más beszélők állításait és közbevetéseit, ezáltal segíti a beszélgetés menetének alakulását. Világos, összefüggő beszélgetéssel kapcsolja a mondatokat, hatékonyan használja a kötőszavakat és más kapcsolóelemeket, érvel, kiemeli a döntő gondolatokat.

A B2+ szint az optimális szint, a B2 szintet kell teljesíteniük a kétnyelvű általános iskolát végzett diákoknak.

4.1 Általános szintleírás

	SZÖVEGÉRTÉS		SZÖVEGALKOTÁS		
	Beszédértés	Olvasás	Beszélgetés	Összefüggő beszéd	Írás
B2 - középszint	A diák megérti a hosszabb beszédeket és előadásokat, követni tudja az összetettebb érveléseket is, ha a téma ismert számára. Megérti a tévéhíreket és az aktuális eseményekről szóló műsorokat. Megérti a játékfilmek többségét is, ha a szereplők köznyelven beszélnek.	El tud olvasni olyan cikkeket és beszámolókat, amelyek jelenkori problémákkal foglalkoznak, és ahol az író egy adott véleményt vagy nézőpontot képvisel. Megérti a kortárs prózairodalmi szövegeket.	Bizonyos fokú folyékonysággal és természetességgel tud társalogni anyanyelvű beszélőkkel. Aktívan részt tud venni ismert témákról szóló társalgásokban úgy, hogy közben kifejti és fenntartja véleményét.	Világos és részletes leírást tud adni sok mindenről, ami az érdeklődési körébe tartozik. Ki tudja fejteni álláspontját egy aktuális témával kapcsolatosan úgy, hogy megemlíti az egyes lehetőségek előnyeit és hátrányait.	Világos, részletes szöveget tud írni sokféle, az érdeklődési körébe tartozó témáról. Meg tud írni esszét, beszámolót, amelyben információt közöl, illetve egy bizonyos vélemény mellett vagy ellen érvel. Levélben meg tudja fogalmazni az események és élmények személyes jelentőségét.

4.2 Az egyes készségterületek szintleírásai

BESZÉD		
Folyamatos monológ	Témakifejtés (pl. vitában)	Hallgatóság előtti beszéd
<p>Világos és részletes leírást tud adni az érdeklődési köréhez kapcsolódó témák széles skálájában, ami magába foglalja az alsóbb szintek műveleteit is.</p> <p>Leírást tud adni saját magáról, lakóhelyéről, más emberekről, helyekről, tárgyakról, ismerteti családját, életkörülményeit, iskoláját. Ismertetni tudja élményeit, bemutatja érzéseit és reakcióit.</p> <p>El tud mondani történetet, le tud írni valóságos vagy elképzelt eseményeket.</p> <p>Leírást tud adni álmairól, reményeiről, terveiről.</p> <p>El tudja mondani egy könyv vagy film cselekményét.</p>	<p>Világosan tud érvelni úgy, hogy nézeteit érvekkel és példákkal egészíti ki és támasztja alá.</p> <p>El tudja magyarázni nézőpontját egy aktuális témával kapcsolatban, és ki tudja fejteni a különböző lehetőségek előnyeit és hátrányait.</p>	<p>Világos, előre elkészített kiselőadást tud tartani, a fontos gondolatokat kiemeli, és megfelelő érvekkel támasztja alá, illetve érveket hoz fel egy bizonyos gondolat mellett vagy ellen, kifejti a különböző lehetőségek előnyeit és hátrányait. Folyékonyan és természetességgel tud válaszolni a hallgatóság részéről felmerülő kérdésekre.</p>
ÍRÁS		
Beszámolók és érvelő szövegek	Kreatív írás	
<p>Meg tud írni beszámolókat, különböző forrásokból információt felhasználva. Hangsúlyozza a lényeges pontokat, megfelelően érvel és értékkel.</p>	<p>Tud írni önmagáról, családjáról, életkörülményeiről, iskolájáról, érdeklődési köréről, eseményekről, élményekről, kifejezve érzéseit és reakcióit. Le tud írni elképzelt eseményeket és élményeket is. Tud film-, könyv- és színdarab-ismertetőt írni.</p>	

BESZÉDÉRTÉS

Anyanyelvű beszélők megértése	Utasítások megértése	Média, hangfelvételek és film megértése
<p>Bizonyos mértékű erőfeszítéssel meg tudja érteni a körülötte zajló beszélgetés jó részét, de nehéznek találja a beszélgetésben való részvételt olyan beszélőkkel, akik egyáltalán nem módosítják nyelvhasználatukat. Követni tud tartalmi és nyelvi szempontból összetett előadásokat, beszédeket és beszámolókat is, valamint más iskolai prezentációkat.</p>	<p>Meg tud érteni köznyelvi, átlagos sebességű üzeneteket, bejelentéseket, útbaigazítást, használati utasítást, valamint konkrét és elvontabb témájú utasításokat.</p>	<p>Meg tud érteni mindennapi témájú, illetve érdeklődési köréhez tartozó témákban felvett vagy közvetített hanganyagot, a legtöbb köznyelvi rádiós, valamint hír- és dokumentumműsort, aktuális témákról szóló műsorokat. Megérti az élő interjúkat, talk show-kat, színdarabokat és a filmek többségét.</p>

OLVASÁS

Olvasás tájékozódás céljából	Olvasás információszerzés és érvek keresése céljából	Levelezés olvasása	Utasítások olvasása
<p>Képes megérteni a lényeges információt mindennapi anyagokban, valamint hosszabb és összetett, szakmai témájú szövegekben is.</p>	<p>Megérti a főbb következtetéseket, felismeri az érvelés fonalát. Meg tud érteni napjaink problémáival foglalkozó cikkeket. Meg tud érteni bonyolultabb, szakkifejezéseket is tartalmazó szövegeket, ha a szakkifejezések értelmezéséhez használhat szótárt.</p>	<p>Meg tud érteni magánleveleket, szabványleveleket, faxüzeneteket. El tudja olvasni az érdeklődési köréhez tartozó levelezést, és könnyen megérti a lényeget. Képes rendszeres levelezést folytatni.</p>	<p>Meg tudja érteni a mindennapi életben előforduló használati és egyéb utasításokat, előírásokat.</p>

SZÓBELI INTERAKCIÓ

Társalgás	Informális és formális eszmecsere	Szolgáltatások és ügyintézés	Információcsere
<p>Társadalmi kapcsolatokat tud létesíteni: köszönés, megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, köszönetnyilvánítás. Felkészülés nélkül képes fenntartani társalgást. Valódi beszélgetőpartnerként tud részt venni hosszabb társalgásban a legtöbb általános témában. Ki tudja fejezni érzelmeit (meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés, közömbösség), reagálni tud másokéira.</p>	<p>Udvariasan ki tudja fejezni meggyőződését, véleményét, egyetértését, egyet nem értését, nézeteit, javaslatot tud tenni és arra reagálni. Aktívan részt tud venni általános, elvontabb és kulturális témákban (zene, film) zajló informális és formális eszmecsereben, megjegyzéseket tesz, kifejti álláspontját, meg tudja indokolni véleményét, érvel, magyaráz.</p>	<p>Meg tud bírkozni az utazás során felmerülő ügyekkel (ügyintézés az idegenforgalmi hivatalban és hatósági szerveknél), meg tud szerezni utazással kapcsolatos információkat. Elboldogul boltban, postán, bankban. Tud panaszt tenni.</p>	<p>Képes összetettebb információt és tanácsot megérteni és cserélni. Fel tud tenni kérdéseket, és meg tud válaszolni kérdéseket. Tud útbaigazítást, személyes adatokat kérni és adni. Össze tud foglalni elbeszélést, újságcikket, előadást, eszmecserét, interjút vagy filmet, és arról véleményt tud nyilvánítani, a felmerülő kérdéseket meg tudja válaszolni.</p>

ÍRÁSBELI INTERAKCIÓ

Információcsere	Levelezés	Feljegyzések, üzenetek, formanyomtatványok
<p>Megbízhatóan ad egyszerű információt. Mindennapi és iskolai életéhez kapcsolódóan a legtöbb ügyben képes összetett információ és tanács megértésére és cseréjére is.</p>	<p>Leveleiben ki tudja fejezni a különböző érzelmi fokozatokat, kiemeli az események és élmények személyes jelentőségét, és megjegyzéseket tesz a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban.</p>	<p>Tud írni közvetlen jelentőségű egyszerű információt közlő feljegyzéseket/üzeneteket barátainak, szolgáltatóknak, tanároknak és másoknak, akik mindennapi életében szerepet játszanak, és a számára fontos gondolatokat érthetően közli. Fel tud jegyezni tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzeneteket.</p>

5 TANTÁRGYKÖZI KAPCSOLATOK

A magyar nyelv a kétnyelvű középiskolában nemcsak tantárgy, hanem tanítási nyelv is. Ebből kifolyólag a tantárgy más tantárgyakkal való kapcsolatának minden tanítási órán meg kellene valósulnia. A diákok így más tantárgyak tanulásakor is fejlesztik magyar nyelvi tudásukat szóban és írásban. Nagyobb hangsúlyt kap ez a nemzetiségi programot megvalósító tantárgyak (történelem, földrajz, képzőművészeti nevelés) esetében, hiszen azoknál nemcsak ismeretszerzés és képességfejlesztés céljával használják ezt a nyelvet, hanem ezen a nyelven magyar témájú tananyagokat dolgoznak fel.

A magyar nyelv tanítása az anyanyelvi (szlovén nyelvi) kompetenciára alapoz leginkább. A nyelvi ismeretek elsajátításának jó alapja lehet a biztos anyanyelvi tudás. A két nyelv közötti hasonlóságokat és különbségeket tudatosítva nagyobb sikerre számíthatunk mindkét tantárgynál, ezért szükséges ezeket kiemelni. Alapvetően tudatosítani kell a magyar és a szlovén nyelv típusbeli különbségét, azt hogy a magyar nyelvben todalékoló voltából kifolyólag elsősorban todalékok segítségével fejezzük ki a jelentés módosulásait és a mondatbeli viszonyokat, a szlovénben mint hajlító nyelvben pedig a fő magánhangzójának a változásával fejezik ki ugyanezt; továbbá az igék kétféle ragozását.

Az idegen nyelvek tanulása – azok indoeurópai jellegéből kifolyólag – kisebb mértékben támogatja a magyar nyelv tanulását, de az ott elsajátított tanulási technikák és stratégiák itt is alkalmazhatók.

6 MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A tantárgy keretében a négy készségterület (beszédértés, beszéd, írás, olvasás) fejlesztése történik elsősorban. Az ismeretszerzést és -bővítést is mindig a készségfejlesztés szolgálatában végezzük, vagyis a befogadást és az alkotást segítjük vele.

A tanár tevékenységei a nyelvtanulás és nyelvtanítás környezetének nagyon fontos részét képezik. Olyan szerepmockelleket közvetít, amelyeket a diákok követhetnek a nyelv használata során.

Ebből kifolyólag nagy jelentőséggel bírnak a következő tanári tényezők:

- tanítási készségek,
- óravezetési készségek,
- tanítási stílus,
- a tevékenységek kutatására és a gyakorlat átgondolására irányuló képességek,
- az ellenőrzés és értékelés ismerete és alkalmazása,
- a szociokulturális háttérismeret tudása,
- interkulturális attitűdök és készségek,
- az irodalom esztétikai értékeire vonatkozó ismeretek stb.

A tanárnak gondosan meg kell terveznie munkáját, az eredményes megvalósításhoz pedig nagyon sok gyűjtőmunkára (megfelelő szövegek gyűjtése, adott esetben alkotása) lesz szüksége.

6.1 Beszédértési készség fejlesztése

A nyelvi kommunikációban a beszédértésnek is legalább olyan nagy szerepe van, mint magának a beszédnek. A diákokat már a nyelvtanulás kezdetétől arra kell szoktatni (akár a szintjüknel nehezebb eredeti vagy nyelvtanulási célra készült szövegek alkalmazásával is), hogy a szövegkörnyezet és egyes kulcsszavak értése elegendő támpontot nyújt a szöveg lényegének megértéséhez. A beszédértési készség fejlesztésénél a diákok a szövegegész globális megértésére törekedjenek, erre kell őket ösztönözni.

A beszédértési készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok kivitelezése:

A beszédértési gyakorlatok előkészítése

A tanár még a magnó/videó bekapcsolása előtt magyar nyelven (a diákok nyelvi szintjének megfelelően) felkészíti a diákokat a szöveg befogadására, éspedig:

- ismerteti a szöveg műfaját, a szöveg tartalmára vonatkozó általánosabb megállapításokat,
- képanyagot mutat be,
- ismerteti az ismeretlen szavakat,

- irányítja a témával kapcsolatos beszélgetést (pl. a cím alapján vagy a szövegből kiragadott néhány szó, képanyag alapján),
- a szöveg kulcsmondatait (kulcsinformációit) nem megfelelő sorrendben tünteti fel, a diákok próbálják helyes sorrendbe állítani,
- hasonló témáról olvas.

A beszédértési gyakorlat közben

Lehetséges feladattípusok:

- a szöveg legfontosabb (műfaj, téma, idő, hely, szereplők) információira vonatkozó kérdések,
- a tanár állításokat mond, amelyekről a diákoknak el kell dönteniük, hogy igazak vagy hamisak,
- feleletválasztós kérdések (teszt),
- tények lejegyzése (táblázatok hiányzó elemeinek pótlása, eseményvázlat),
- szerepjáték – a tanár kikapcsolja a magnót, a diák folytatja (monológ, párbeszéd) a történetet/ újrhallgatva összehasonlítja sajátját a felvétellel.

A beszédértés gyakorlása után

A gyakorlatok elvégzése után a diákok egyre inkább elszakadhatnak az eredeti szövegtől, és több személyes megnyilatkozásra nyílik mód.

Ilyen gyakorlatok lehetnek pl.:

- címválasztás,
- a történet továbbszövése, más szemszögből való elmesélése,
- elbeszélő történet párbeszéddé alakítása és fordítva,
- vázlatpontok készítése a szövegről,
- vita, beszélgetés, kommentárok a szövegről.

6.2 Olvasásértési készség fejlesztése

Az olvasásértési készséget fejlesztő gyakorlatok a diákokat felkészítik különböző műfajú autentikus szövegek olvasására és megértésére. A tevékenységek során a diákok egynyelvű, ill. kétynyelvű szótárakat, különböző képanyagot vagy más segédeszközt használnak.

A tanár feladata, hogy különböző olvasási stratégiákat sajátíttasson el a diákokkal.

A diákok először inkább némán olvassák el a teljes szöveget, hiszen a szöveg megértése a cél. A hangos felolvasás a megértés rovására mehet, míg a mondatonkénti tagolás szétdarabolja a szöveg egységét, és nem teszi lehetővé az ismeretlen kifejezések jelentésének kikövetkeztetését a szöveggörnyezetből. A helyes ejtés gyakorlása érdekében azonban hangosan is olvassanak a diákok.

A diák a kitűzött célnak megfelelően választja meg az olvasási stratégiát, amely lehet:

- a szöveg egészének gyors, globális áttekintése,
- bizonyos részletek, kulcsinformációk megtalálása,
- a szöveg értelmezése, értékelése.

Olvasás előtti tevékenységek

A szöveg feldolgozását előzze meg a szövegre való ráhangolás fázisa. A szöveg címe, a hozzátartozó képek, a szövegből kiemelt néhány szó alapján a diákok találgathatják, hogy miről fog szólni a szöveg. A diákok figyelmének irányítására és a megértés későbbi ellenőrzésére a szöveg elolvasása előtt adjunk feladatokat vagy megfigyelési szempontokat, és ne csak utólag tegyünk fel kérdéseket.

A tanár például az alábbi lehetőségek közül választhat:

- a szöveget már egy ismert szöveg elemeinek felidézésével mutatja be,
- ismerteti a szöveg kulcsszavait,
- a szöveg témájára vonatkozó képanyagot mutat be; a diákok kifejezik benyomásaikat, érzelmeiket, véleményüket,
- a szöveg lényeges elemeit nem megfelelő sorrendben ismerteti; a diákok helyes sorrendbe állítják őket.

Ha az idő és a körülmények lehetővé teszik, a szövegeket a szokásostól eltérő formában is bemutathatja a tanár, pl.:

- a legépelt szöveget szétvágja mondatokra, bekezdésekre,
- bizonyos szavakat szinonimákkal helyettesítve sokszorosítja a szöveget,
- a szöveget szavak kihagyásával gépeli le,
- mindenfajta központozás nélkül leírt szöveget ad a diákok kezébe,
- a szöveg kulcsmondatát minden jelzés nélkül kihagyja – annak helyét és tartalmát a diákoknak kell az elolvasás után kitalálniuk.

Olvasás közbeni tevékenységek

A tanár olyan stratégiákat alkalmaz, amelyek lehetővé teszik, hogy a diákok gyorsabban megértsék a magyar nyelvű szöveget, annak ellenére, hogy az több ismeretlen kifejezést tartalmaz.

Leggyakoribb feladattípusok:

- néhány előre megadott kérdés a szöveg legfontosabb információira vonatkozóan,
- állítások, melyekről a diákoknak el kell dönteniük, hogy igazak vagy hamisak,
- feleletválasztós teszt,
- a tanár hibás állításainak javítása,
- táblázatok hiányzó elemeinek pótlása,
- az információk helyes sorrendbe állítása,
- szókihagyásos mondatok/szöveg üres helyeinek kitöltése,
- a szöveg témájának, rendeltetésének felismerése.

Olvasás utáni tevékenységek

A szöveg elolvasásával és a gyakorlatok megoldásával nem ér véget a szöveg feldolgozása. A szövegfeldolgozást záró gyakorlatok során a diákok egyre inkább elszakadnak az eredeti szövegtől, és több személyes megnyilatkozásra (benyomás, vélemény, érzelem) nyílik módjuk.

Ilyen gyakorlatok lehetnek a következők:

- a történet továbbszövése és/vagy előzményeinek kitalálása,
- a történet más szemszögből való elmesélése,
- elbeszélő történet párbeszédre való átalakítása és fordítva,
- a szöveg dramatizálása,
- vita, beszélgetés, kommentárok a szövegről.

6.3 Beszédkészség fejlesztése

A magyar nyelv mint második nyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a diákok szándékaik, gondolataik és érzelmeik kifejezésére valódi élethelyzetekben alkalmazni tudják.

Mivel a második nyelven való önkifejezés megfogalmazása nehézséget okoz/hat a diákoknak, a tanárnak bátorítania kell őket a magyar nyelven folyó beszélgetésre. A szóbeliség a nyelvtanulás folyamán kulcsszerepet játszik (kommunikációra épülő nyelvoktatás). A tanárnak arra kell törekednie, hogy a tanórákon a beszélgetések ne legyenek kényszerdedtek (kérdés-felelet, diákok közti vita kiprovokálása), ill. túlságosan szabadok. A beszédkészség fejlesztését szolgáló feladatok közt legyenek játékos feladatok is. A hagyományos társalgási témák mellett választhatunk szokatlan, esetleg abszurd szituációkat is, amelyek megmozgatják a diákok fantáziáját, és önkifejezésre készítik őket. Így a diákok bekapcsolódnak és részt vesznek a beszélgetésben, egészséges versenyszellem alakul ki, megtanulnak győztesként, esetenként vesztesként kikerülni egy-egy szituációból.

A beszélgetés lehet kötetlen vagy irányított.

A kötetlen beszélgetést is meg kell tervezni, pl. a tanár a beszéd során feladatokat oszt ki, a gyakorlatra szánt időt meghatározza, versenyhelyzetet teremt.

Az irányított beszélgetés során a tanár meghatározott nyelvi formák használatát várja el a diákoktól. Fontos a kérdésfeltevés gyakorlása is, ami a kommunikációban éppen olyan fontos, mint a válaszadás.

A játékoság legtöbbször a verbális kommunikációra épül, de a nem verbális kommunikáció elemeit is alkalmazhatjuk (gesztus, arcjáték, mozgás, pantomim stb.).

Szerepjáték

A játék különböző formái a diákokat életkoruknak és érdeklődésüknek megfelelően végigkísérik az oktatási folyamatban.

A szerepjátékban a diák vagy saját magát vagy egy képzelt személyt alakít egy kitalált helyzetben. Megtervezése legyen átgondolt és alapos, a tanári utasítások egyértelműek és pontosak.

A szerepjátékok menete:

1. a körülmények bemutatása/magyarázata, szereposztás, feladatok meghatározása
2. kivitelezés (pármunka, csoportmunka),
3. a kivitelezés elemzése:
  - a diákok önértékelése,
  - a játékban részt vevők kommentárja,
4. az elvégzett munka értékelése.

A szerepjátékok fajtái:

- információcsere: személyek, érdekek bemutatása, mindennapi életre vonatkozó ismeretek,
- szerepjáték előre megírt forgatókönyv alapján; a tanár elkészíti a forgatókönyvet, a diákok szerepet választanak,
- kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás:
  - ismeretlen személlyel (buszon, üzletben...),
  - meghatározott céllal (a hiányzás igazolása, jókívánság kifejezése...),
  - szituációs játékok.

Projektmunka

A projektmunka keretében minden diáknak lehetősége van saját képességeinek megfelelően közreműködni. A tanárnak koordináló szerepe van.

A projektmunka elkészítésének mozzanatai:

1. bevezetés: a tanár bemutatja a témát, a vizuális és egyéb eszközöket,
2. felkészülés a projektmunkára: a diákok ötleteket gyűjtenek, érdeklődésüknek megfelelően csoportokat alkotnak,
3. pármunka: tervezés, a munka felosztása, a projektmunka bemutatásának módja; az első szakaszban a tanár vezeti és irányítja a munkát, majd a diákok önállóan dolgoznak,
4. a projektmunka plenáris bemutatása,
5. az elvégzett tevékenység értékelése (a diákok végzik, a tanár összefoglalja).

6.4 Az írásbeli készség fejlesztése

Az írásbeli készséget fejlesztő gyakorlatok általában a szöveg előzőleg már elhangzott szóbeli tárgyalására alapoznak. A diákok először – a fokozatosság elvének megfelelően – szókapcsolatokat, rövidebb szövegeket alkotnak. Mivel csak gyakorlással fejleszthetjük a diákok írásbeli készségét, sok különböző feladatot kell számukra készíteni. Az irányított tevékenységként bevezetett gyakorlásnak idővel szabad, alkotó tevékenységgé kell kinőnie magát.

Írásbeli készséget fejlesztő tevékenység irányítása:

- szöveg minta tárgyalása → a szöveg mintához kapcsolódó gyakorlat → új szöveg alkotása → értékelés → javítás,
- az alkotott szöveg összehasonlítása hasonló szöveggel, ill. szöveg mintával → értékelés → javítás → újabb szövegalkotás.

Az írásbeli készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok néhány példája:

- mondatalkotás: a diákokat rászoktatjuk a megfelelő szavak kiválasztására, a helyes nyelvhasználatra, a helyesírás szabályok betartására,
- hiányos szöveg kiegészítése: a tanár hiányos szöveget közöl, a diákok kiegészítik a hiányzó adatokkal,
- rövidebb leírások és tartalmak: általában szóbeli tevékenység (beszéd/meghallgatás/sűritett tartalom) előzi meg,
- szövegalkotás megadott adatok/kifejezések felhasználásával,
- szöveg minta bemutatása, amely segítségével a diákok megismerkednek a szöveg (pl. életrajz) szerkezetével és tartalmával.

Az irányított és kreatív írás néhány példája:

- szövegalkotás adott utasítások szerint (kulcsszavak segítségével),
- meghatározott szándékkal, ismert címzettnek szóló szöveg alkotása (magánlevelezés),
- ismert személy jellemének megváltoztatása (tanár, iskolatárs, történelmi személy),
- reklámklipp szövegének alkotása (meggyőzés, lelkesítés).

6.5 A nyelvi kompetenciák fejlesztése

Szókincsfejlesztés

Az autentikus szóbeli és írott szövegekben használt szavak és kifejezések bemutatása mellett a szókincset az alábbi módokon gyarapítjuk:

- előhívási technikák vagy szótárhasználat segítségével,
- kontextusba helyezéssel (szövegekben, feladatokban)
- vizuális segédeszközökkel történő szemléltetéssel,
- szószedetek megtanulásával,
- szemantikai mezők felhasználásával és »fogalmi térképek« kialakításával,
- egynyelvű szótárak használatával,

- a lexikai struktúra ismertetésével és használatának gyakorlásával (pl. szóképzés, összetett szavak alkotása).

A grammatikai kompetencia fejlesztése

A diákok grammatikai kompetenciájukat az alábbi módokon fejleszthetjük:

- induktív módon, új nyelvtani anyag ismertetésével, ahogyan azok autentikus szövegekben előfordulnak,
- induktív módon, új grammatikai elemeket, kategóriákat, szabályokat stb. tartalmazó szövegekben, amelyek kifejezetten azért készültek, hogy bemutassák ezek alakját, funkcióját és jelentését, ezeket magyarázatokkal és gyakorlatokkal folytatva,
- alaki paradigmák, táblázatok bemutatásával, majd ezeket magyarázatokkal és gyakorlatokkal folytatva,
- előhívási technikákkal stb.

6.6 Irodalmi nevelés

Az irodalmi szövegek megismerése során a diákok befogadó- és alkotóképességüket fejlesztik, bővítik ismereteiket, elsősorban a magyar irodalom alkotásairól és alkotóiról, alakítják értékrendjüket, fejlesztik értékelőképességüket

Az első osztályban az irodalmi szövegekkel való ismerkedéskor az élményszerűségen legyen a hangsúly, ezért olyan szövegeket válogatunk, amelyek számíthatnak a diákok érdeklődésére. Fontos szempont a szövegek témájának időszerűsége is, így nem csak a klasszikus irodalomból, hanem a lektürből is válogathatunk. A szövegek feldolgozásában változatos módszerek, feladatok által segítsük a befogadást.

A felsőbb osztályokban az irodalmi szövegek tárgyalása már valamivel jobban hasonlít az anyanyelvi órákon történő irodalomtanításhoz. Változatos módszereket és technikákat alkalmazva felkészítjük a diákokat az érettségi vizsgán is mért szövegelemzési eljárások végzésére szóban és írásban. Tudatosítjuk bennük, hogy a jelentés a mű és az olvasó kapcsolatából születik, vagyis hogy minden olvasói értelmezés legitim. Ebből kifolyólag bátorítsuk őket benyomásaik, gondolataik és véleményük megfogalmazására, egymás véleményének kulturált meghallgatására és tiszteletben tartására. Az irodalmi szövegek tárgyalása jó lehetőség a diákok kreativitásának fejlesztésére is.

7 A TELJESÍTMÉNY ÉRTÉKELÉSE

Az ellenőrzés és értékelés kötelező formája a szóbeli és az írásbeli ellenőrzés.

Az ellenőrzést és értékelést szabályozó dokumentumok megfogalmazzák az ellenőrzés és értékelés elveit is, amelyek közül a fontosabbak: az ismeretek és képességek különböző taxonómiai szintű mérése, a változatos mérési és értékelési formák, visszajelzés a diákoknak és szüleiknek.

Az ellenőrzést és az értékelést célszerű az éves tervben gondosan megtervezni.

Az ellenőrzéskor a tanár a diákok tudásának és képességeinek szintjét állapítja meg. Attól függően, hogy mikor történik, az ellenőrzésnek három funkciója van:

- megállapítja az előzetes tudást (egy-egy anyag vagy témakör tárgyalása előtt),
- megállapítja az új ismeretek, képességek elsajátításának mértékét (folyamatosan az új anyag tárgyalása közben),
- megállapítja az átfogó tudást (egy témakör vagy más kerek egység végén).

Ügyeljünk arra, hogy az ellenőrzés rendszeres és sokoldalú legyen, terjedjen ki a négy alapkész- ségre (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasott szöveg értése, íráskészség), a szókincs, valamint a funkcionális nyelvhasználat vizsgálatára. Az írásbeli és a szóbeli ellenőrzést a taní- tási gyakorlatnak megfelelően alkalmazzuk, a szóbeliség és az írásbeliség arányának megfele- lően.

Az osztályozás mellett rendkívül fontos, hogy milyen megjegyzéseket fűzünk a dolgozathoz vagy a szóbeli felelethez. Az ilyenfajta szöveges értékelés lehetővé teszi az osztályzat mögött rejlő tudás és hiányosságok pontosabb megvilágítását, ezért megfelelő tanulási tanácsokkal is elláthatjuk a diákokat.

A diákokkal a tanév elején közölni kell, mit és hogyan értékelünk, és ismertetni kell velük az egyes osztályzatok kritériumait.

GIMNÁZIUM

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

